

KRŠENJE AUTORSKIH PRAVA NA INTERNETU
U EUROPSKOJ UNIJI
GLAZBA, FILM I TELEVIZIJA (2017. – 2020.), TRENDovi I POKRETAČI
SAŽETAK

SAŽETAK

U ovom se izvješću ispituje upotreba sadržaja kojima se krše autorska prava u državama članicama EU-a i Ujedinjenoj Kraljevini⁽¹⁾, i to prava na televizijske programe, glazbu i filmove, primjenom raznih metoda pristupa preko fiksnih i mobilnih uređaja, uključujući internetski prijenos, preuzimanja, dijeljenje preko torrenta i programe za ekstrakciju podataka (*ripping*). Izvješće se sastoji od dva dijela: deskriptivne analize trendova u upotrebi sadržaja kojima se krše autorska prava i ekonometrijske analize čimbenika koji utječu na razlike u stopama piratstva među državama članicama EU-a.

Analiza se temelji na velikom skupu podataka koji se odnosi na pristup mrežnim mjestima koja nude piratsku glazbu, filmove i televizijske programe u svih 28 država članica, između siječnja 2017. i rujna 2020. Skup podataka uključuje preko 240 tisuća agregata⁽²⁾ za ukupno 133 milijarde pristupa.

Glavni je zaključak izvješća da digitalno piratstvo opada u odnosu na sve vrste sadržaja, kako je prikazano na slici 1 i u tablici 1 u nastavku. Osim privremenog povećanja filmskog piratstva u proljeće 2020., smanjenje se nastavilo i tijekom pandemije bolesti COVID-19: piratstvo se smanjilo za 20 % u 2018., za 6 % u 2019. i za 34 % u 2020.⁽³⁾.

⁽¹⁾ Ujedinjena Kraljevina (UK) uključena je u ovu studiju jer je bila država članica Europske unije tijekom većeg dijela razdoblja obuhvaćenog izvješćem i bila je uključena u prethodno izvješće koje obuhvaća razdoblje od 2017. do 2018.

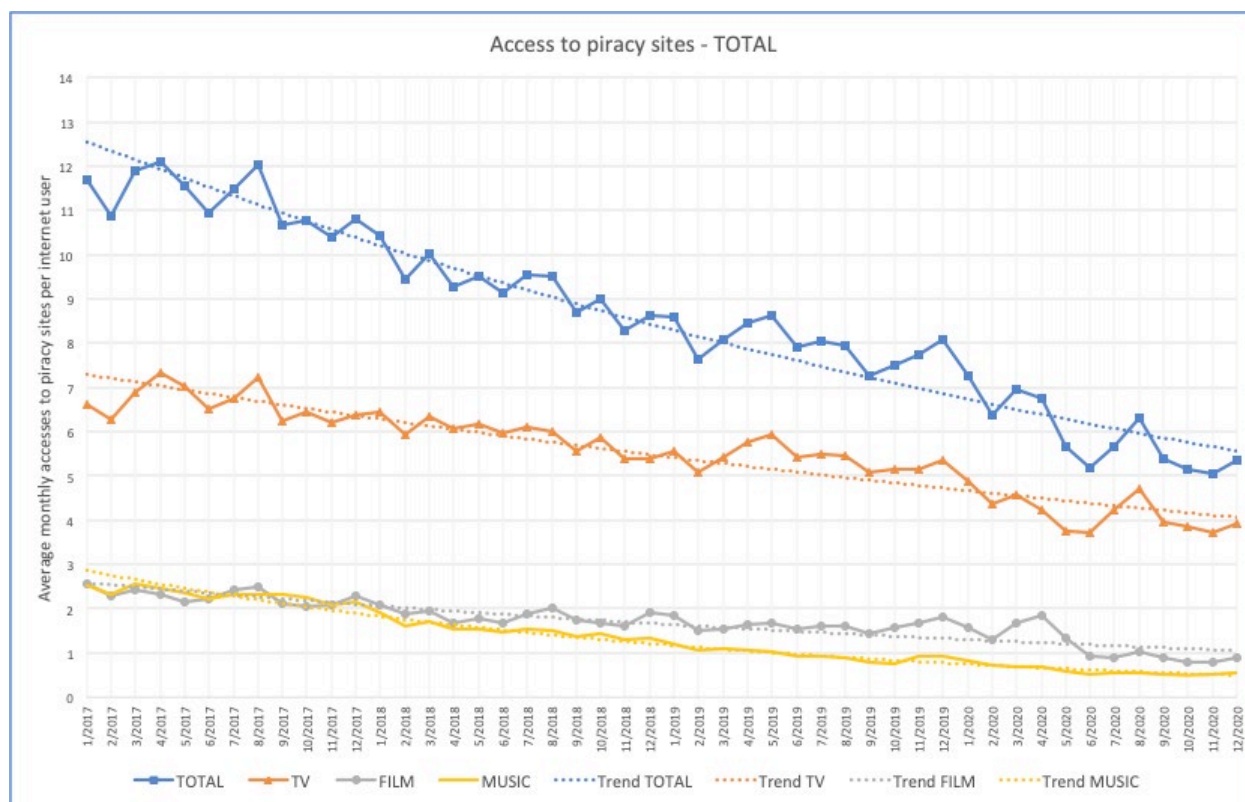
⁽²⁾ Točno 241 920 agregata.

⁽³⁾ Stope promjene izračunane su usporedbom podataka iz prosinca svake godine s odgovarajućim podacima iz prethodne godine. Budući da za prosinac 2016. nisu bili dostupni podaci, stopa promjene za 2017. izračunana je usporedbom siječnja 2018. sa siječnjem 2017.

Tablica 1 – Godišnje promjene u pristupu piratskom sadržaju, od 2017. do 2020

	UKUPNO	TV	FILM	GLAZBA
2017.*	-10,9 %	-2,9 %	-18,9 %	-23,5 %
2018.	-20,1 %	-15,2 %	-16,4 %	-38,4 %
2019.	-6,3 %	-1,0 %	-4,7 %	-30,2 %
2020.	-33,8 %	-26,9 %	-50,6 %	-40,9 %

* Siječanj 2018. u odnosu na siječanj
2017.

Slika 1 – Trendovi u pogledu piratstva u 28 država članica EU-a, od 2017. do 2020.

Pristup piratskom sadržaju u EU-u prepolovljen je u razdoblju između 2017. i 2020. Pad je bio posebno izražen u glazbi, pri čemu se pristup piratskom sadržaju smanjio za 81 %. U istom razdoblju, filmsko piratstvo smanjilo se za 68 %, a TV piratstvo za 41 %.

Postojale su značajne razlike među državama članicama. Prosječni korisnik interneta u EU-u pristupio je sadržajima kojima se krše autorska prava 5,9 puta mjesečno tijekom 2020. Korisnici iz Latvije pristupali su nezakonitim stranicama gotovo dvostruko češće, dok su korisnici iz Poljske to činili 3,8 puta mjesečno. Sveukupno, Austrija, Finska, Francuska, Njemačka, Italija, Nizozemska, Poljska, Rumunjska, Španjolska i UK bile su ispod prosjeka EU-a.

Ekonometrijskom analizom u 5. poglavlju nastoje se objasniti takve razlike među državama članicama i tijekom vremena. Na temelju analize postojeće literature i dostupnih izvora podataka ispitan je niz čimbenika koji mogu utjecati na upotrebu piratskih sadržaja u određenoj zemlji⁽⁴⁾.

Kad je riječ o socioekonomskim čimbenicima, čini se da stupanj **nejednakosti i visina dohotka po stanovniku** imaju najveći utjecaj na upotrebu piratskih sadržaja: visok dohodak po stanovniku i nizak stupanj nejednakosti u dohotku povezani su s nižim razinama nezakonite upotrebe, pri čemu su ostali čimbenici konstantni.

Viši stupanj **prihvatanja digitalnog piratstva**, što je vidljivo iz odgovora na relevantna pitanja i kako je zabilježeno u Studiji percepcije prava intelektualnog vlasništva, povezan je i s višom razinom upotrebe piratskih sadržaja. U zemljama sa sličnim visinama dohotka i stupnjevima nejednakosti, piratstvo je obično veće u onim zemljama u kojima veći dio javnosti piratstvo smatra prihvatljivom opcijom ako nema dostupne zakonite ponude (kako je zabilježeno u Studiji percepcije prava intelektualnog vlasništva), posebno u slučaju glazbenog piratstva.

Čini se da informiranost o zakonitim ponudama (kako je zabilježeno u Studiji percepcije prava intelektualnog vlasništva) smanjuje upotrebu piratskih sadržaja. Isto tako, **broj zakonitih platformi** za filmove i televizijske kanale također smanjuje upotrebu piratskih sadržaja (taj učinak nije moguće ispitati u slučaju glazbe jer je broj platformi ostao stabilan tijekom razdoblja u gotovo svim zemljama).

Osim toga, postoji izravna veza između **udjela mladih ljudi** (u dobi od 15 do 24 godine) u stanovništvu zemlje i opsega filmskog piratstva.

⁽⁴⁾ Rezultati ekonometrijske analize u ovoj su studiji mnogo pouzdaniji nego u prethodnoj (2019.). Dodatni dostupni podaci omogućili su upotrebu naprednijih statističkih tehnika od onih dostupnih u ranijoj studiji.